

DRIESKEN NIJPERS

Begin 1852 verspreidden zich geruchten te Gent, dat een jonge boer van Sint-Gillis-Waas, genaamd André De Clercq, wonderlijke genezingen verrichtte. Met een eenvoudige aanraking met zijn handen geneas hij personen, die leden aan reuma, een in die tijd veel voorkomende kwaal. Volgens de geruchten waren de reumaleiders volledig genezen na een of twee behandelingen.

Volgens een verhaal van onze de Clercq werd hij een drietal malen getroffen door de bliksem; alzo bezat hij een overschot van een electrisch fluïdum en door een aanraking werd bij de reumaleider, die

een tekort had aan electrisch fluïdum, het evenwicht hersteld en was de zieke genezen.

De Clercq, die weldra Driesken Nijpers werd genoemd, werd al snel zeer vermaard. Van overal kwamen zieken naar Sint-Gillis. Driesken Nijpers breidde dan ook zijn zaak uit en richtte "consultatiebureaus" op in enkele steden, zo te Brussel en te Gent. Te Gent ontving hij de reumaleiders in het Sint-Jorishof.

Wekelijks reisde Driesken Nijpers naar Brussel. Een Brusselse krant vertelt het volgende :

On cite une foule de personnes marquantes, même des médecins qui ont fait venir *Driesken* chez eux et qui ont été instantanément guéries ou soulagées par le simple attouchement de cet homme électrique. Il ne peut suffire à toutes les demandes de visite qui lui sont faites bien qu'il ait une demi-douzaine de vigilantes à sa disposition. Les individus les plus pressés se cramponnent derrière la voiture qui le transporte d'un quartier à l'autre.

Op een klacht van de geneeskundige commissie werd Driesken Nijpers opgeroepen voor de rechtbank te Dendermonde, waar hij beticht werd van onwettige uitoefening van degeneeskunde en van bedrog. Natuurlijk kwamen een groot aantal getuigen verklaren, dat ze genezen waren door de aanrakingen van de betichte. De rechtbank van Dendermonde achtte de beschuldigingen niet bewezen en sprak Driesken Nijpers vrij. Nu werd onze genezer voor het Beroepshof te Gent gedaagd; ook hier werd hij vrijgesproken op 16 juni 1852. De vorige dag had hij een voorstelling bijgewoond in de opera te Gent en genoot er van het publiek een grote belangstelling.

De Gazette van Gent van 20 juni deelt mede : "Men meldt, dat Driesken Nijpers morgen namiddag om vier uur in het Sint-Sebastiaanshof buiten de Keizerpoort zal afstappen." Op 23 juni vertelt onze krant "Zo groot was de toeloop, dat de genezer een vigilant heeft moeten nemen om aan de verzoeken van zijn klanten te ontsnappen".

En op 30 juni vinden we het volgende : "De plus fort en plus fort. Wonderbaarlijke genezing. Zekere heer L. leed aan flerecijn. Hij zond zijn laarzen aan Driesken Nijpers; deze zond ze terug doordrongen van zijn heilzaam fluïdum en sinds is L. radikaal genezen". Tevens verscheen een mededeling, dat bij de heer Hemelsoet, drukker alhier, een gelitografeerd portret van Driesken Nijpers te verkrijgen is. "Dit portret is bestemd om fortuin te maken".

De prijspraak van Driesken Nijpers vergröotte nog de sympathie bij

de massa. Voor de straatzangers was hij een welgekomen onderwerp.

LIEDEKEN

Driesken Nypers op het Tribunal,

Stemme : Trien, Trien... Trien.

Driesken, zegt eens, hoe hebt gy dit verkregen ?

Van waer die *kunst*, welke u elkeen toepraet ?

Waerom loopt men u na, langs alle wegen ?

Randt men u aen, met hoopen langs de straet ?

O ! heer, myn regter, ziet :

'T is door wonder zulks geschied.

Maer, al wie lydt of niet,

Help ik uit 't verdriet.

Driesken, 't is erg; de mannen van de pillen,

Van plaesters, pap, lakens en lavement,

Klagen dat gy geneest de styve billen,

Zonder diploma, examen of patent ! ...

O ! heer enz.

Driesken, gy weet, men spreekt hier van geen' grappen,

Wy straffen hen, wie uitoefenen die kunst,

Alleen vertrouwd aen wettige Esculappen;

Is dit bedrog, of wel hemelsche gunst ?

Ja, heer, myn regter, ziet

't Is door den hemel zulks geschied,

En al wie lydt of niet,

Help ik uit 't verdriet.

Driesken, gy schryft dus geene medecynen,

Maer vraegt gy soms geen geld voor uwen loon,

Toen gy een plaeg, of 't lyden doet verdwynen,

Van een door rhumaties gekweld persoon ?

Neen, heer, ik vrage niet,

't Is voor niet dat zulks geschiedt

En al wie lydt of niet,

Help ik uit 't verdriet.

Heer Prokureur, ik zal het u verhalen,

Hoe dat ik help, wie lydend is of ziek;

Drymael geraekt door felle bliksemstralen,

Wierd door dit vuer myn lyf als elektriëk,

Maer, maer ik weet het wel,

Men zit my al lang op 't vel,
Doch al wie lyd of niet,
Help ik uit 't verdriet.
Driesken, het regt, ontslaet u van de klagten,
Om dat het blykt dat er geen' tigten zyn,
Maer, in 't vervolg, moet gy u steeds wel wachten,
Dat gy voor geld, niet speelt den medecyn.
O ! heer, dit doen ik niet.
Maer door wonder als gy ziet,
Al wie ook lydt of niet,
Help ik uit 't verdriet.

Ook Pr. Van Duyse dichtte een vers, tachtig regels lang, "Aen den Wonderdoctor Driesken Nypers". Het gedicht is werkelijk te lang om te publiceren; wel enkele verzen.

Al de Thomassen liggen er onder,
Driesken, vrij sprak u de Wet.
De Faculteit is naer den donder...
Die u alleen heeft voor 't sterven gered.
Tot driemaal toe sloeg u die vijand,
Maer gij zijt een paratonneer.
Hij verleende u een wonderen bijstand;
Al wat ge nijpt, is buiten zeer.

Helaas, het succes van Driesken Nijpers duurde niet lang. Hij overleed te Sint-Gillis aan typhus op 12 januari 1853. Hij was nauwelijks vijfentwintig jaar oud.

Er bestonden heel wat karikaturen van Driesken Nijpers. Een er van stelt het uitstalraam van een schoenmaker voor, die laarzen, genepen door Driesken Nijpers, verkoopt. In heel wat huizen hing het portret van de wonderdokter. Grappenmakers verzekerden, dat al de personen, die in een huis met een portret van Driesken woonden, gevrijwaard bleven van reuma.

We betreuren geen portret van Driesken Nijpers te hebben gevonden om dit artikel te illustreren.

M. VANBERGHEN

BRONNEN

Gazette van Gent.

Prosper Claeys : Notes et souvenirs. I. Driesken Nijpers.

TWEE GROTE SPORTGEBEURTENISSEN TE GENT IN 1913

We schrijven 1913. Op zaterdag 26 april werd de wereldtentoonstelling te Gent plechtig geopend in aanwezigheid van de koninklijke familie. De tentoonstelling beslaat 136 ha. en lokt een massa binnenlandse en buitenlandse bezoekers. Tijdens de duur van de tentoonstelling worden honderden congressen gehouden, alsook muziekfestivals, wedstrijden en allerlei feesten.

Op zondag 1 juni werd in de feestzaal van de tentoonstelling een bokswedstrijd ingericht tussen de Franse kampioen Georges Carpentier en de kampioen van Engeland Bombardier Wells voor de Europese titel weltergewicht. De prijzen van de plaatsen bedragen 100 fr., 70 fr., 60 fr., 50 fr., 30 fr., 25 fr., 20 fr., 10 fr. en 5 fr. De kaarten voor de wedstrijd werden verkocht te Parijs, Londen, New-York, Amsterdam en Keulen. Het aantal toeschouwers bedroeg ongeveer tienduizend. In de eerste wedstrijd bokste de Gentenaar Tyncke tegen een zekere Demien in tien ronden van drie minuten. Dan ving de grote wedstrijd aan. Tijdens de eerste ronde ging Carpentier ten gronde voor negen seconden. De wedstrijd werd zeer hardnekkig betwist. De tweede ronde was verdeeld; in de derde ronde viel Carpentier geweldig aan. Vierde ronde : met een geweldige vuiststamp in de maagstreek velt Carpentier zijn tegenstander, die knock-out blijft liggen. De negentienjarige Carpentier heeft de Europese titel veroverd.

EXPOSITION UNIVERSELLE DE GAND

DIMANCHE 1er JUIN DANS LA PLUS GRANDE ARENE POUR LA PLUS GROSSE BOURSE

90000

LE PLUS GRAND COMBAT

POUR LE CHAMPIONNAT D'EUROPE

(POIDS LOURDS)

"LE WONDERLAND FRANÇAIS"

ORGANISE PAR M. F. ARDUR (PC) DE "ENNET SYNDICATE"

AVEC LA COLLABORATION DE M. F. ARDUR (PC) DE "ENNET SYNDICATE"

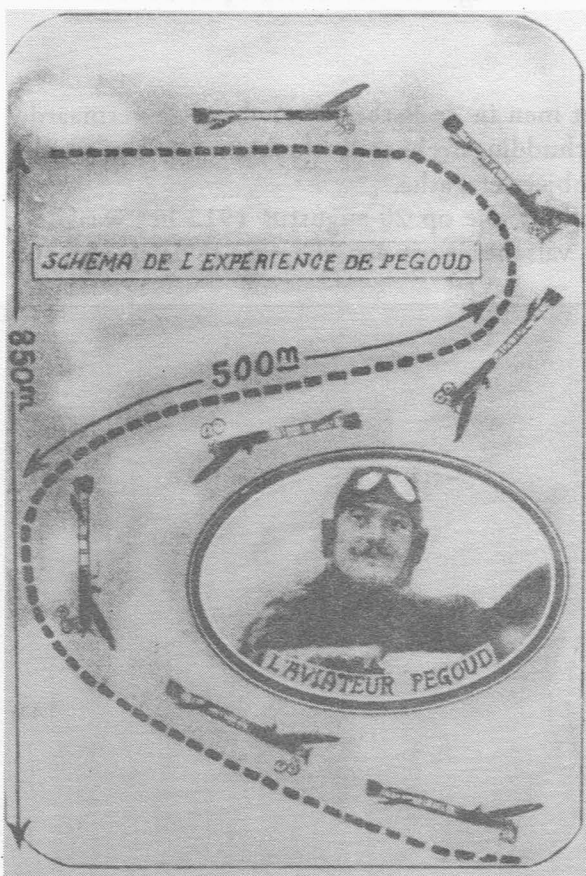
BOMBARDIER WELLS

CARPENTIER

TRAINS SPECIAUX en BELGIQUE FRANCE HOLLANDE ALLEMAGNE ANGLETERRE

In verband hiermede willen we nog vermelden, dat begin juni 1913 in de zaal Gent Palace een bokswedstrijd voor vrouwen werd ingericht, waaraan de Franse Mireille (60 kg.) en Carmen (60 kg) en de Engelse Little You-You (57 kg.) deelnamen.

Maandag 3 november. De tentoonstelling wordt gesloten. Men wil met een apotheose eindigen. Reeds op 20 oktober blokletteren de kranten: "Pégoud komt naar Gent". Pégoud was een Franse vlieger, geboren in 1889, die beroemdheid had verworven met zijn acrobatische vluchten. De vliegmeeting ging door op het Sint-Denijsplein, dat werd afgezet door 250 soldaten en 60 rijkswachters. De prijzen van de plaatsen bedroegen drie frank op de tribunes, een frank op de voorbehouden plaatsen en 0,50 fr. op de volksplaatsen. Voor de automobielen bedroeg de prijs vijf frank. Een twintigtal bijzondere treinen naar Gent werden ingericht. Pégoud had op zijn tocht door Europa demonstraties gegeven te Wenen en Berlijn; alzo kon zijn

vliegtuig niet tijdig naar Gent worden gebracht. Een nieuw vliegtuig van het huis Blériot werd naar Gent gezonden en hier door mechaniekers van de firma gemonteerd. Het toestel was een eendekker en had een motor van 50 P.K. Het geraamte was vervaardigd uit zeer buigzaam hout en overdekt met een zeer fijn en waterdicht lijnwaad. De draagvlakte bedroeg 18 vierkant meter en het vliegtuig woog 300 kg. De eerste demonstratie had 's morgens plaats. Na een eerste proefvlucht klom Pégoud met zijn toestel tot dui-

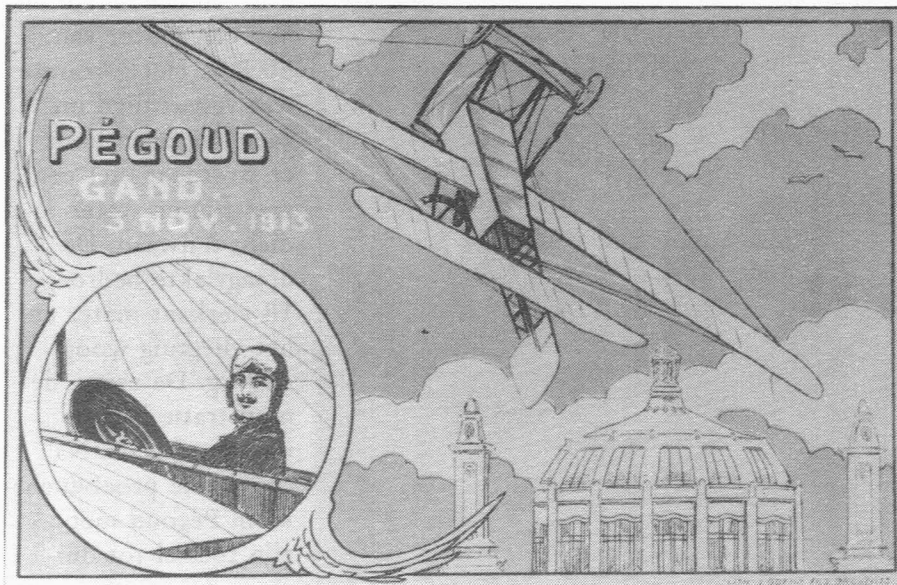
zend meter hoogte, deed daar zeven loopings, vloog in spiraal, buitelde en vloog met zijn hoofd naar beneden gedurende 45 seconden. 's Middags werd door Albert Feyerick, voorzitter van de sportcommissie van de tentoonstelling, aan Pégoud een feestmaal aangeboden in de wijk Oud-Vlaanderen. Op het banket was ook de Franse vliegtuigbouwer Blériot aanwezig. Tijdens het banket had Pégoud veel werk met het ondertekenen van prentkaarten en diskaarten. 's Namiddags werd een tweede demonstratie gehouden. Het enthousiasme van de menigte was onbeschrijfelijk. De massa verbrak de omheining en stormde naar de auto, waarin Pégoud had plaats genomen. De totale ontvangsten beliepen 23.000 fr. plus ongeveer 2.000 fr. van de kaartenverkoop, totaal 25.000 fr., terwijl de kosten 20.000 fr. bedroegen. De massa werd geschat op honderdduizend; natuurlijk waren duizenden kijklustigen buiten de omheining de vertoning komen bijwonen.

Enkele dagen later stond de volgende aankondiging in de kranten :

PEGLOUD TE GENT

Bij iedere vertoning ziet men in de Pathé-schouwburg de vermaarde luchtvlieger in zijn opschuddingswekkende vluchten. De film werd genomen met het tele-objectief Pathé.

Pégoud was de eerste piloot, die op 20 augustus 1913 het waagde te Châteaufort met een valscherp uit een vliegtuig te dalen. Pégoud

sneuvelde in een luchtgevecht nabij Belfort in 1915.
Natuurlijk werd de stoutmoedige vlucht van Pégoud in een volkslied bezongen. Ik herinner me nog de volgende verzen :

En Pégoud die gaot omhuuge
Om zijn kunsten te gaon tuugen.
Ierst op zijne rugge,
Tons op zijne buik,
Zu vliegt hij die piste uit.

99 Marche

En Pé- goud vliegt naar om- hoog- (e), Om ons zijn kunst(e) te toog- (e)

Eerst op zij-nen rug-(ge) en dan op zij-nen buik. Zoo vliegt hij de pis-te uit.

The image shows a musical score for a march. It consists of two staves of music in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff begins with the number '99' and the word 'Marche'. The lyrics are: 'En Pé- goud vliegt naar om- hoog- (e), Om ons zijn kunst(e) te toog- (e)'. The second staff continues the melody with the lyrics: 'Eerst op zij-nen rug-(ge) en dan op zij-nen buik. Zoo vliegt hij de pis-te uit.' The music is written in a simple, rhythmic style typical of a march.

M. VANBERGHEN

NOOT

1. Louis Blériot werd geboren in Frankrijk in 1872 en werd beroemd als vliegtuigbouwer. Hij was de eerste piloot, die in 1909 het Kanaal overvloog.
2. Georges Carpentier overleed te Parijs op 28 oktober 1975.

DE PREEKSTOEL VAN DE SINT-BAAFSKATEDRAAL

Meesterwerk van Laurent Delvaux, geboren te Gent in 1695 en gestorven in 1778. Deze preekstoel, die hij zich bij notariële akte van 6 maart 1741 verbond uit te voeren in Deens eikenhout en Italiaanse marmer, werd in 1745 geplaatst in het schip van de kerk tussen de tweede en de derde pilaar van rechts. Hij kostte vijftienduizend Brabantse guldens.

De beroemde beeldhouwer heeft zelf het onderwerp beschreven in de volgende termen : de idee is allegorisch op de geboorte van Jezus Christus die afgebeeld staat op het voornaamste bas-reliëf. De Wereld die tot aan dit tijdperk in de duisternis van de afgodenverering verkeerde, is voorgesteld in de figuur van de Tijd die bij het geschal der trompetten van een groep geleigeesten, schijnt te ontwaken uit een diepe slaap. Hij licht de sluier op die hem bedekt en aan zijn onthutste blikken vertoont zich de Waarheid die hem de heilige

schriften toont.

Aangezien het maar door zijn dood is dat Jezus Christus de vernietiging van het imperium van dwaling en leugen voltooid heeft, verschijnt aan de vóórzijde van de hemel van de preekstoel een groep engelen die het teken der verlossing dragen en een tweede groep kinderen die de noodlottige appel uit de muil van de slang rukken. (Brief vermeld door Fr. V. Goethals in zijn "Histoire des lettres, des sciences et des arts de Belgique et dans les pays limitrophes, t. I, p. 191).

De twee engelen aan de voet van de trapleuning houden geen verband met het hoofdthema. Zij vestigen de aandacht van de toehoorders op de woorden van de prediker.

De 3 andere bas-reliëfs die de kuip versieren stellen de boetedoening van Sint-Baafs voor, de bekering van Sint-Paulus en de afbeelding van de schenker, bisschop Antoon Triest.

Op de stam van de boom van het goede en het kwade op dewelke de kuip rust en waarvan de takken zich tot ver boven het klankbord uitspreiden, staat de signatuur van de artiest; L. Delvaux Gandavensis invenit et fecit Nivellis.

Cf. Edm. De Busscher, "Biographie nationale", t. V (1876), col. 500; Goetghebuer, "L'église cathédrale de Saint-Bavon", (1893), p. 120; Kervyn de Lettenhove, "Les églises de Gand", etc.

Uit "Inventaire Archéologique" : Vertaling van de fiche die op 1 maart 1897 opgesteld werd door Kanunnik Vanden Gheyn onder de rubriek "Beeldhouwwerk - XVIIIe eeuw (1741-1745)"

HET ATELIER VAN GEERAERT HORENBAUT (EINDE XVde EEUW)

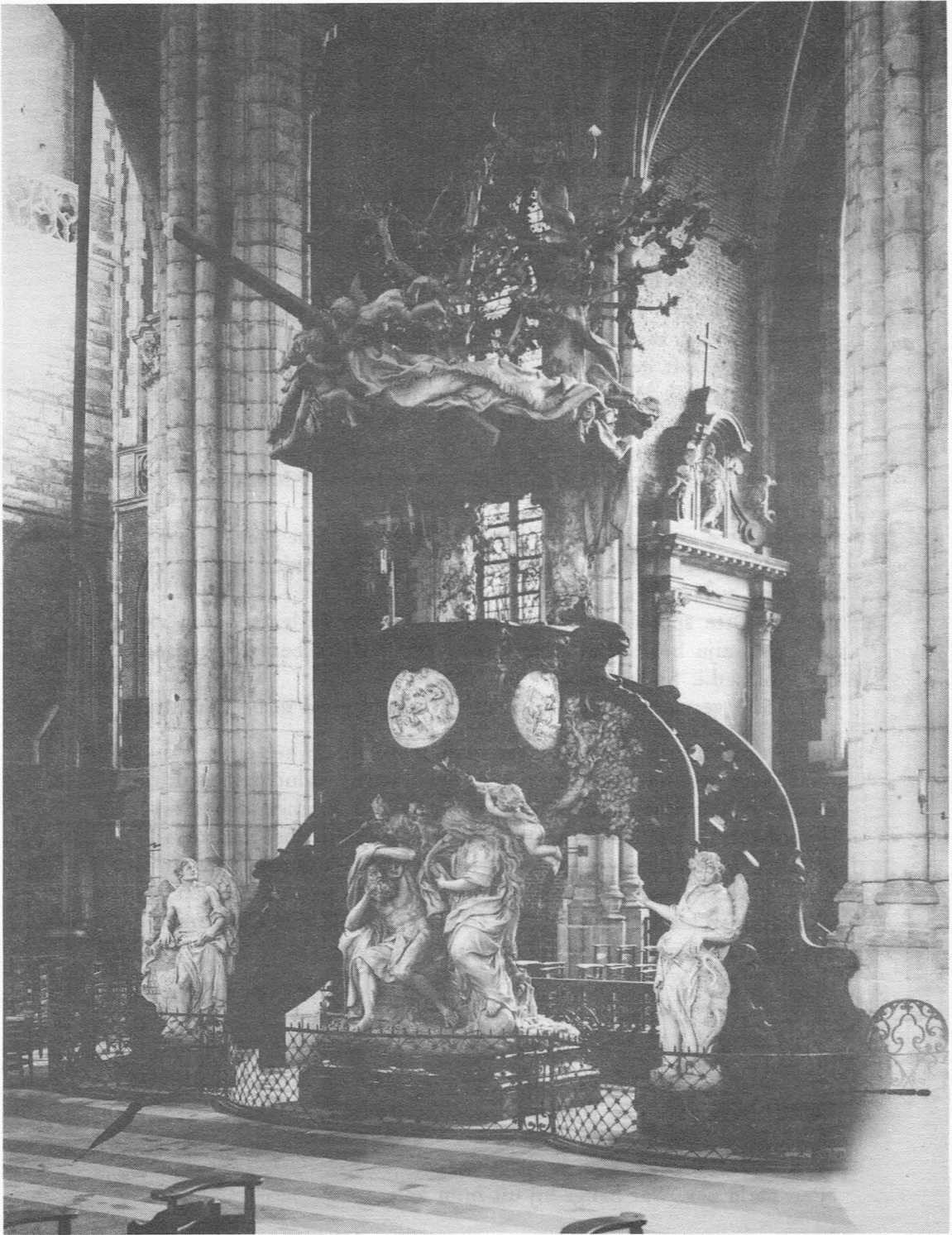
Er zou (?) reeds sprake zijn van het aanvaarden van Geeraert Horenbaut in het gilde der vrije schilders in 1487 te Gent. Alhoewel de "verluchters" slechts een vierde van de lidrechten betaalden, loste G. de volledige som in.

Wat kan betekenen dat hij aanvaard werd als voorwaardig schilder. Hij staat nochtans vooral bekend als miniaturist.

Of men van de school van Horenbaut kan spreken, lijkt wel twijfelachtig; zijn volgelingen blijven weinig talrijk.

In 1498 neemt hij Hannekin Van den Dijke als leerknapp aan.

Zijn atelier was zeker beklant; want hij tracht iedere leerknapp minstens een aantal jaren bij hem te houden : ook om hem op te leiden

tot volwaardig meester.

De leerling (kontrakt van 13 nov. 1498) zou elk opgelegd werk uitvoeren; maar nooit voor eigen rekening, noch voor eigen profijt. De leerling zou 6 ponden betalen als hij binnen een termijn van 4 jaren het atelier zou verlaten.

Hannekin zou eveneens 6 ponden groot betalen, als hij in de loop van de twee beginjaren huwt... Als hij huwt in het derde of vierde jaar, zou de som slechts vier pond bedragen.

Gehuwd, voorziet een aparte bulle in het voortgezet werk na vier jaar. De getuigen zijn de vader en de grootvader van de knaap.

Hannekin werd aan de meester voorgesteld door vrienden.

- In 1502 wordt een andere leerling aangemeld : eveneens voor 4 jaar : Hendrik Hendrikszone, geboren te Mechelen. De nonkel van Hendrik, Otte Tengenaghel, pastoor van de St-Niklaaskerk te Utrecht, heeft de aanvaarding zelf de meester gevraagd. De verbintenis wordt opgesteld in het dubbel door H. zelf. Ieder van beide partijen behield een stuk kopij.

Nonkel Otte zou gedurende drie jaren, telkens een pond groot betalen. Indien Hendrik het atelier zonder geldige reden verliet, zou zes pond verschuldigd zijn.

Pastoor Otte speelde voogd en hypothekeerde de leertijd van zijn neef met zijn bezit. Het pond groot zou telkens betaald worden op 1 okt. d.i. St-Bavomis.

- In 1503 verwerft Horenbaut een onroerend goed in de Drabstraat.

Het is duidelijk dat het gilde van vrije schilders op het einde van de 15de eeuw wel meer miniaturisten, illustrators; verluchters of fijn-schilders zal hebben gehad; maar voor die tijd was het atelier van Horenbaut klaarblijkelijk het voornaamste. Welke "belles heures" door dit werkhuis zijn afgewerkt, is nog moeilijk te achterhalen. Het verspreid liggen van het werk van Horenbaut is natuurlijk geen gemakkelijk te kiezen studieobject ! ? De bloeitijd van zijn atelier ligt ongeveer honderd jaar na dat van Van Eyck.

P. VLIEGHE

KOEPLETS VAN DE WAKER

1e KOEPLET

N'en parlè pas. Wat hangt hij uit mijn kele.

Den Wakerstiel, meer dan ik zeggen kan.
Nen Staafschendienst, koorveetjes meer dan vele
En ach ! er komt zoo bitter weinig van.
Van ons consigne zal ik maar liever zwijgen
Van Tribunaal, rapport en coetera
Al Theorie, om kiekenvleesch te krijgen.
N'en parlons pas, Messieurs, n'en parlons pas.

2e KOEPLET

N'en parle pas, als we onzen post optrekken
Of 't sneeuwt of waait of regent dat het giet
't Is altijd met de dood op onzen nekke
Want vrienden telt een waker bijna niet.
Geen pintje of geen druppelken te snappen
Of wel 't is boet en straf zonder genâ
Den brigadier komt altijd op ons kappe
N'en parle pas, Messieurs, n'en parle pas.

3e KOEPLET

N'en parle pas, wanneer een bende leiren
Zoo binst den nacht, soms een batailde slaan
De waker krijgt op zijn gezicht wat peren
Wanneer hij niet die kerels laat begaan
Doet hij rapport daarvan aan zijne bazen
Als het betreft soms "les fils à papa"
De Waker moet nog 't Koleken uitblazen
N'en parle pas, Messieurs, n'en parle pas.

4e KOEPLET

Ne parle pas Enfin het schilt te veele
Nen waker wordt behandeld gelijk n'en hond
Ze stampen ons den tromper in de kele.
Als wij hem durven brengen aan de mond
Had ik het maar van vroeger zoo geweten
In die kazak pinhoed en Caetera
Daar had n'en anderen duts wel ingezeten
N'en parle pas, Messieurs, n'en parle pas.

Ontleend aan de revue "Gent 't onderste boven". 1900

VRAAG EN ANTWOORD

Vraag 77 van de Heer J. Vanhuysse.

1. Waar en hoe kan ik vernemen waar Willem van Huysse, een der edellieden van het gevolg van Gwijde en die in het Grand Chatelet opgesloten is geweest, gebleven is ?
2. Is het mogelijk dat die Willem van Huysse in 1338 kapitein van de stad Gent werd als deken der wevers ?
3. Fr. De Potter schrijft over het Willem Machsteen in de Voldersstraat. Kan iemand aanvullende inlichtingen verstrekken ?

TE GENT

1. *Bronzen penning Pacificatie van Gent.* De afdeling Gent van het Europees genootschap voor Munt- en Penningkunde heeft een bronzen penning (37 mm., prijs 125 fr.) laten slaan ter gelegenheid van de 400ste verjaring van de Pacificatie van Gent. De penning kan bekomen worden op de grote ruilbeurs, die zal gehouden worden op zaterdag 2 april 1977 in de Handelsbeurs, Kouter te Gent.
2. Op vrijdag 28 januari 1977 overleed te Gent de dichter Daan Boens. Daan Boens werd geboren te Oostende op 4 juni 1893. Hij studeerde wijsbegeerte, letteren en kunstgeschiedenis. Hij was medestichter van Radio Vlaanderen in 1936. Samen met J. Daisne en Herckenrath stichtte hij in 1938 de vereniging van Oostvlaamse schrijvers Pan. Hij publiceerde een twintigtal verzenbundels en een toneelstuk "De man die zijn vrouw verkocht". Zijn werk werd bekroond met de prijs van de stad Gent in 1968. Zijn laatste bundel "Kwatrijnen integraal" verscheen in 1973.

Moderne monumentenzorg oriënteert zich resoluut op heel onze woonomgeving, en dit zowel in het stedelijke als in het landelijke landschap. De historische stadskernen - of wat daar nog van overblijft - en de merkwaardige stadswijken en straten, dienen opnieuw in hun geheel te worden beschouwd. Wat baat immers de zorg voor een waardevol monument als de omringende nieuwe gebouwen het monument als het ware afzonderen van zijn oorspronkelijke omgeving die in normale schaalverhoudingen gegroeid is.